Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

ES | Ekonomia Społeczna i Solidarna

DES | Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej

Program od wykluczenia do aktywizacji.

Program od wykluczenia do aktywizacji

Program *Od wykluczenia do aktywizacji. Program pomocy osobom wykluczonym społecznie i zawodowo* to dokument przyjęty w grudniu 2018r., na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 7a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Zaplanowana w budżecie MRPiPS kwota środków na realizację Programu w 2020 wynosi 3 mln zł.

Program – planowany cel główny

Wzmacnianie uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez rozwijanie oferty podmiotów zatrudnienia socjalnego oraz wspieranie włączenia społecznego na poziomie lokalnym.

Planowane cele szczegółowe i priorytety

Zwiększanie dostępności dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do usług reintegracyjnych.	→	**Usługi reintegracyjne**
Zwiększanie szans na zatrudnienie absolwentów podmiotów zatrudnienia socjalnego (PZS).	→	**Ścieżki reintegracji**
Włączanie podmiotów zatrudnienia socjalnego w konsorcja spółdzielni socjalnych.	→	**Podmioty zatrudnienia socjalnego w konsorcjach spółdzielni socjalnych.**

Planowane cele szczegółowe i priorytety

Wsparcie oraz zintegrowanie młodzieży, szczególnie ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze środowiskiem lokalnym.	→	**Wspieranie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym**
Wsparcie ogólnopolskiej współpracy, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk podmiotów zatrudnienia socjalnego.	→	**Ogólnopolskie forum dialogu podmiotów zatrudnienia socjalnego.**

REGULAMIN KONKURSU
OD WYKLUCZENIA DO AKTYWIZACJI
Edycja 2020

w ramach Programu „Od wykluczenia do aktywizacji. Program pomocy osobom wykluczonym społecznie i zawodowo.”

Planowane zapisy.

DES | Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej

Podmioty uprawnione

Priorytet	Podmioty prowadzące CIS lub KIS	Organizacje pozarządowe i podmioty z art. 3 ust. uodppiow
I	✓	Wspólnie z PZS ✓
II	✓	Wspólnie z PZS ✓
III	✓	
IV	✓	✓
V	✓	

Priorytet 1 - zadania

Zadania planowane w ramach Priorytetu 1:

1) **rozszerzanie oferty reintegracyjnej** podmiotów zatrudnienia socjalnego,
2) **objęcie wsparciem reintegracyjnym** w podmiotach zatrudnienia socjalnego **nowych grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**,
3) tworzenie i wspieranie **KIS o poszerzonym profilu usług**.

Priorytet 2 - zadania

Zadania planowane w ramach Priorytetu 2:

1) wspieranie podmiotów zatrudnienia socjalnego w **dostosowywaniu oferty reintegracyjnej do potrzeb pracodawców**,
2) **tworzenie ścieżek reintegracji** ułatwiających płynne przejście uczestników KIS i CIS do zatrudnienia w **podmiotach ekonomii społecznej** (w szczególności w spółdzielniach socjalnych i przedsiębiorstwach społecznych), oraz **umożliwienie im kontynuowania reintegracji po podjęciu zatrudnienia**,

Priorytet 3 - zadania

Zadania planowane w ramach Priorytetu 3:

1) wsparcie podmiotów zatrudnienia socjalnego w **przystępowaniu do konsorcjów spółdzielni socjalnych**,
2) rozwijanie działalności **wytwórczej, handlowej lub usługowej** realizowanej przez CIS należący do konsorcjów spółdzielni socjalnych.

Konsorcjum spółdzielcze

Nowelizacja ustawy o spółdzielniach socjalnych z 2018 wprowadziła przepis dot. konsorcjum spółdzielczego.

Co najmniej dwie spółdzielnie socjalne mogą utworzyć konsorcjum spółdzielcze. Celem konsorcjum powinno być:
1) zwiększenie potencjału ekonomicznego i społecznego zrzeszonych spółdzielni socjalnych lub
2) wspólne organizowanie sieci produkcji, handlu lub usług, lub
3) organizowanie wspólnej promocji działań spółdzielczych lub ekonomicznych, lub
4) promocja wspólnego znaku towarowego
Do takiego konsorcjum mogą przystępować organizacje pozarządowe albo kościelne osoby prawne jeżeli prowadzą WTZ, ZAZ, CIS lub KIS.
Konsorcjum może np. wspólnie ubiegać się o zamówienie publiczne.

Priorytet 4 - zadania

Zadania planowane w ramach Priorytetu 4:

1) **wsparcie edukacyjno-integracyjne w zakresie nabywania kompetencji społecznych**,
2) rozwijanie form aktywności **promujących przedsiębiorczość społeczną**,
3) wsparcie różnorodnych form **spędzania czasu wolnego** jako działań o charakterze **profilaktycznym**.

Priorytet 5 – planowany zakres zadania

Organizacja ogólnopolskiego spotkania poświęconego doskonaleniu regulacji prawnych i ram programowych w obszarze zatrudnienia socjalnego, identyfikacji barier i problemów w stosowaniu obowiązujących przepisów oraz wymianie doświadczeń.

Uczestnicy to przedstawiciele podmiotów zatrudnienia socjalnego.

Planowane kryteria formalne

Kryteria oceny formalnej:

a) kompletnie i prawidłowo wypełniona oferta zgodnie z obowiązującym wzorem, przesłana *we właściwym formacie*, w terminie i na adres poczty elektronicznej określony w regulaminie – *format jeszcze do dopracowania*

b) oferta zawiera wszystkie wymagane oświadczenia o których mowa w **części IV.3** regulaminu;

c) oferta zawiera kosztorys skonstruowany w jasny i przejrzysty sposób, mający zachowane następujące proporcje:

- wkład własny osobowy lub rzeczowy lub finansowy stanowi minimum 10 % całkowitej kwoty planowanej na realizację zadania,
- koszty administracyjne nie przekraczają 10% całkowitej kwoty planowanej na realizację zadania;

d) oferta została złożona przez uprawniony podmiot;

e) oferent nie przekroczył limitu ofert składanych w konkursie i priorytecie.

Planowane kryteria merytoryczne

Kryteria merytoryczne będę odnosiły się w szczególności do:

a) Wpisywania się w **cel Programu** oraz **cel szczegółowy dla Priorytetu**

b) Prawidłowego doboru działań pod kątem **zadań** wskazanych w regulaminie

c) Doboru **uczestników i ich liczby**

d) Prawidłowości **kosztorysu zadania publicznego**

- spójność przedstawionej kalkulacji z opisem zadania oraz planem i harmonogramem
- celowość wydatków w odniesieniu do przedstawionego zakresu rzeczowego zadania oraz planu i harmonogramu
- precyzyjność sporządzonego kosztorysu, wysokość stawek, uzasadnienie dla kosztów zamieszczonych w kosztorysie
- oszacowane i zaplanowane koszty są bezpośrednio związane z realizacją projektu

e) Spójności, czytelności i szczegółowości **planu i harmonogramu działań**

f) Zaplanowanego **partnerstwa lokalnego w projekcie**

g) Zapewnienia trwałości **efektów po zakończeniu** jego realizacji

Wkład własny

Wkład własny finansowy lub osobowy lub rzeczowy w wysokości minimum **10%** całkowitej kwoty planowanej na realizację zadania publicznego.

Powyższy wymóg należy rozumieć w ten sposób, że Oferent może wnieść:

a) wyłącznie wkład własny finansowy we wskazanej wysokości lub większy,
b) b) wyłącznie wkład własny osobowy we wskazanej wysokości lub większy lub też
c) c) wyłącznie wkład własny rzeczowy we wskazanej wysokości lub większy lub też
d) d) połączyć wartość dwóch lub trzech typów wkładów, aby łącznie stanowiły co najmniej wskazane minimum.

W przypadku wniesienia wkładu osobowego lub wkładu rzeczowego konieczne jest zawarcie w ofercie uzasadnienia dokonanej wyceny wkładu.

Zakładane rezultaty

Poprzez wprowadzenie Programu pn. „Od wykluczenia do aktywizacji. Program pomocy osobom wykluczonym społecznie i zawodowo” przewiduje się:

- poszerzenie oferty reintegracyjnej podmiotów zatrudnienia socjalnego,
- wzmocnienie współpracy pomiędzy podmiotami zatrudnienia socjalnego a innymi podmiotami ekonomii społecznej (w szczególności spółdzielniami socjalnymi i przedsiębiorstwami społecznymi), pracodawcami oraz innymi instytucjami które mają wpływ na zwiększanie spójności społecznej na poziomie lokalnym;
- wdrożenie ścieżek reintegracji ułatwiających absolwentom CIS i KIS usamodzielnienie ekonomiczne;
- włączenie podmiotów zatrudnienia socjalnego w konsorcja spółdzielni socjalnych;
- upowszechnienie wolontariatu wzmacniającego postawy prospołeczne, aktywność i solidarność obywatelską wśród ludzi młodych;
- wzmocnienie działań profilaktycznych wśród młodzieży;
- stworzenie warunków dla kształtowania aktywnych postaw młodzieży;
- umożliwienie podmiotom zatrudnienia socjalnego wymiany dobrych praktyk.

Planowane wskaźniki Programu

Priorytet 1

- Liczba osób, które skorzystały z usług podmiotów zatrudnienia socjalnego.
- Liczba KIS wspieranych w celu poszerzenia profilu usług.
- Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, niewymienionych wprost w art. 1 ust. 2 pkt.1-8 ustawy o zatrudnieniu socjalnym które skorzystały z oferty podmiotów zatrudnienia socjalnego wspartych w ramach programu.
- Liczba porozumień zawartych przez PZS z innymi podmiotami w celu rozszerzenia oferty reintegracyjnej.

Priorytet 2

- Liczba osób, które skorzystały z usług podmiotów zatrudnienia socjalnego.
- Liczba porozumień zawartych między PZS a pracodawcami/PES w celu umożliwienia realizacji staży lub praktyk dla uczestników PZS.
- Liczba osób, które zakończyły uczestnictwo w PZS i podjęły zatrudnienie u pracodawców niebędących PES
- Liczba osób, które zakończyły uczestnictwo w PZS i podjęły zatrudnienie w PES w tym w przedsiębiorstwach społecznych lub spółdzielniach socjalnych.

Planowane wskaźniki Programu

Priorytet 3

- Liczba konsorcjów spółdzielni socjalnych, w które włączone zostały PZS.

Priorytet 4

- Liczba osób młodych uczestnicząca w projektach konkursowych.
- Liczba instytucji zatrudnienia socjalnego oraz lokalnych świetlic środowiskowych i klubów młodzieżowych realizujących działania projektowe
- Liczba inicjatyw wolontariackich.

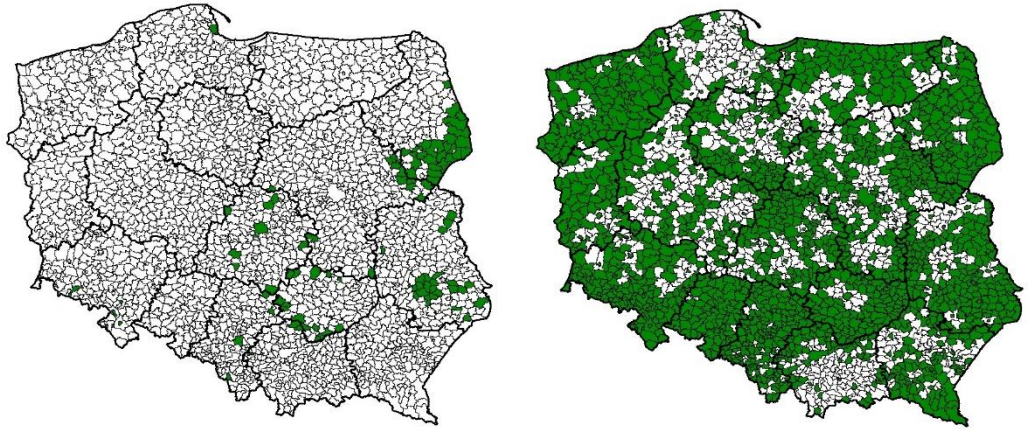
Priorytet 5

- Liczba podmiotów i instytucji, które wzięły udział w spotkaniach PZS
- Liczba zaprezentowanych dobrych praktyk.

Ekonomia społeczna w nowej perspektywie finansowej

Uwarunkowania

- Sytuacja na rynku pracy – niskie bezrobocie, bezrobocie ukryte w rolnictwie, duża grupa osób nieaktywnych zawodowo.
- Sytuacja demograficzna.
- Nierównomierny rozwój.
- Niewystarczająca dostępność usług społecznych.

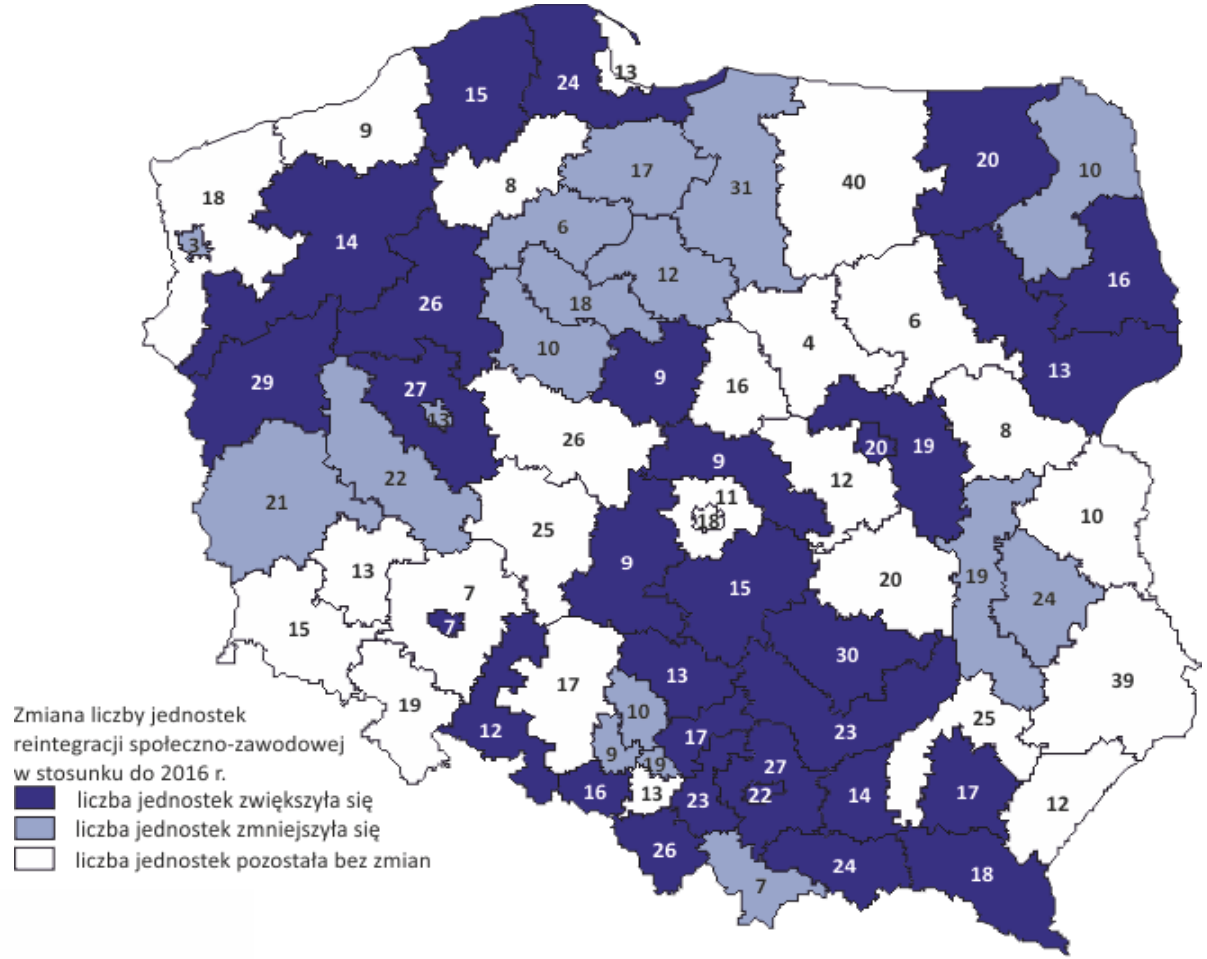

2016 **2030**

Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030, GUS

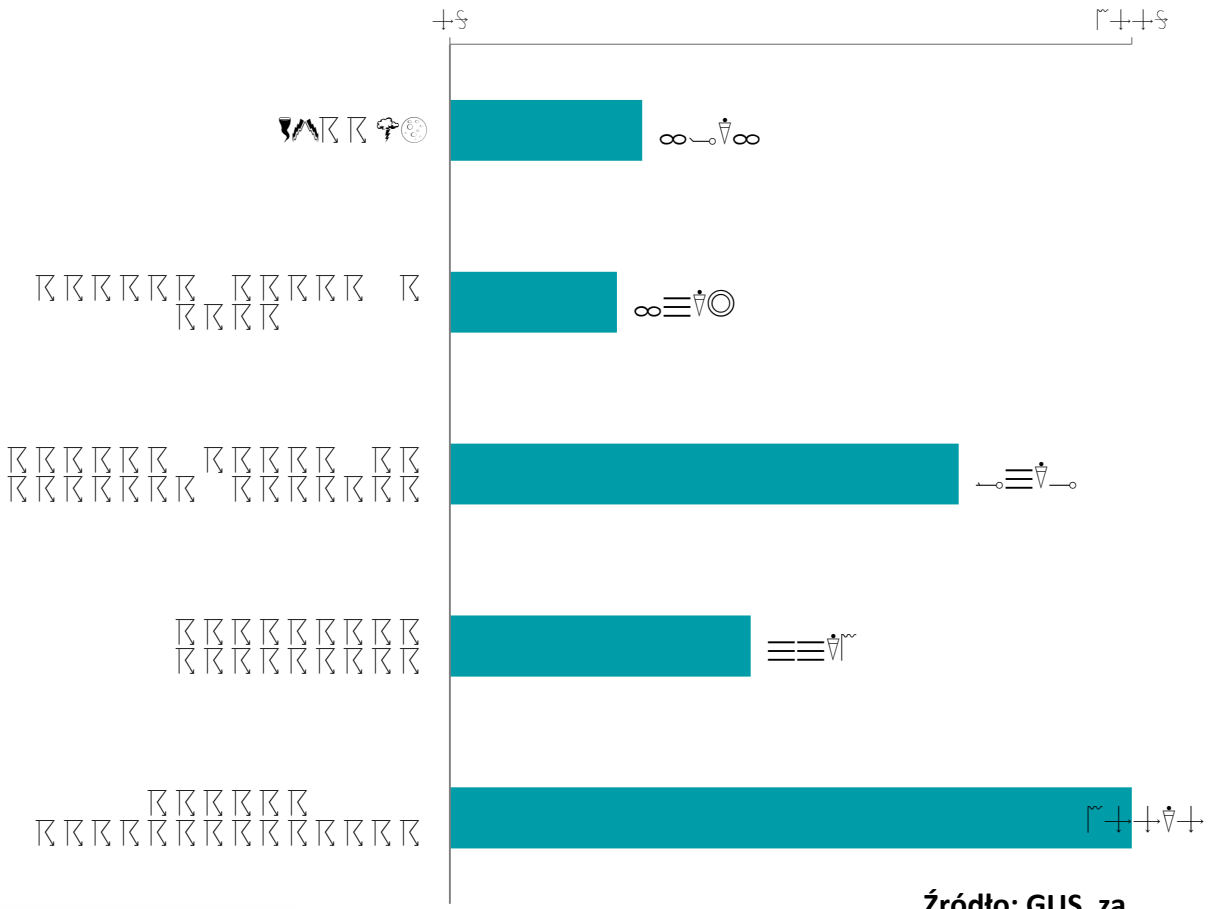
Uwarunkowania

- Blisko 100 tys. PES ok. 30% organizacji pozarządowych prowadzi działalność gospodarczą lub odpłatną, a ok. 40% zatrudnia pracowników.
- 1,1 tys. PS
- Ograniczony dostęp do jednostek reintegracyjnych Ok. 400 podmiotów zatrudnienia socjalnego, ale tylko w połowie powiatów.
- 62 akredytowane OWES

Uwarunkowania

- OWES – względnie stabilna kadra, wyższe standardy, większa rozpoznawalność i wiarygodność?
- Rozwiązania modelowe – wiązki usług, ścieżki reintegracji, franczyza społeczna, studia…
- Wsparcie kształcenia ustawicznego z KFS.
- Dedykowany system instrumentów zwrotnych
- Sieci partnerstwa i klastry.
- Niewykorzystany potencjał w zakresie realizacji usług społecznych.

Źródło: GUS, za 2017

Trendy w politykach rozwojowych

- Deinstytucjonalizacja i rozwój usług społecznych w społecznościach lokalnych – jeden z priorytetów w polityce wykorzystania środków UE.
- Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
- Programy rządowe związane z demografią – Senior+, Opieka 75+.
- Aktywizacja biernych zawodowo.
- Nowe podejście do rozwoju regionalnego w KSRR– polityka wyrównywania szans zamiast polityki wspierania lokomotyw rozwojowych.

Wyzwania dla OWES, korzyści dla wspólnoty lokalnej

- **Deinstytucjonalizacja** – OWES z jednej strony będą wspierać rozwój podmiotów realizujących usługi społeczne (finansowo i doradczo) z drugiej strony będą też wspierać samorząd w przekazywaniu tych usług PS. Nowe formy współpracy (społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne i tryby dotacyjne) i większa skala współpracy.
- Nowe podejście do animacji – docieranie do osób nieaktywnych, często pozostających poza systemem pomocy społecznej czy promocji zatrudnienia. Pobudzanie lokalnych rynków pracy, zwiększanie spójności społecznej i zaangażowania w życie wspólnoty.
- Wsparcie reintegracji – OWES powinny być rzecznikiem jednostek reintegracyjnych. Dzięki temu lokalnie będą mogły tworzyć się ścieżki reintegracji.

Wsparcie bezzwrotne

- **Dotacje na tworzenie miejsc pracy** w PS dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – bardziej elastyczne podejście (np. kształtowanie proporcji między środkami na utworzenia miejsca pracy a wsparciem pomostowym), preferencje w dostępie do wsparcia usługowego i finansowego dla:
  - określonych grup osób,
  - określonych sfer rozwoju,
  - określonych terytoriów.
- **Dotacje na rozwój** – dla istniejących PS na poprawę konkurencyjności, stabilności (w tym zmiana profilu działalności), zwiększenie potencjału w realizacji usług społecznych, odroczony efekt zatrudnieniowy lub inny efekt społeczny (np. zwiększenie wymiaru czasu pracy osób zatrudnionych, wzrost obrotów). Dotacja wymagać będzie zaangażowania innych środków (10%-20%).

Wsparcie bezzwrotne

- **Dotacje reintegrację w PS** – na wszelkie potrzeby pracowników i członków z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym np. pomoc psychologiczna, terapeutyczna, prawna, mediacje, rehabilitacja zdrowotna, integracja kadry, udział w kulturze i tworzenie kultury. Działania reintegracyjne będą wynikać z programu reintegracji przyjętego w PS (opracowanego wspólnie z OWES). Wsparcie dotacyjne będzie wymagało zaangażowania środków własnych (20%).
- **Pożyczka umarzalna na realizację usług społecznych** – tworzenie przez PS nowych miejsc świadczenia usług społecznych, zapewnianie dostępu do usług nowym grupom odbiorców możliwość umorzenia od 50% do 75% pożyczki w zależności od realizacji zakładanych efektów.
- **Premia za zaangażowanie pracowników wykluczonych w realizację zamówień publicznych**

Wsparcie zwrotne

- Pożyczki płynnościowe
- Pożyczki pomostowe pod projekt lub na wkład własny do projektu (dawniej krótkoterminowe – nigdy ich nie było)
- Pożyczki inwestycyjne i mieszane (inwestycyjne + obrotowe)
- Pożyczki podporządkowane
- Social Venture Capital
- Kapitał poręczeniowy
- Wspieranie funduszy wzajemnościowych

Dziękuję za uwagę!

Jakub Szewczyk
Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

ES | Ekonomia Społeczna i Solidarna

ekonomiaspoleczna@gov.pl

DES | Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej